

156. — Ex dictis, iuxta mentem S. Lig., et aliorum ab ipso relatorum, doctrina de Communionem frequenti paucis et generalibus regulis constringi sic potest.

I^a Regula. — Communio *menstrua* nemini sat disposito deneganda, imo omnibus maxime consulenda est, etiamsi vitam degant negotiis saecularibus implicatam; secus enim valde difficile est, diu in divina gratia perseverare ob innumeras occasiones, et rerum aeternarum quasi oblivitionem. — *Ita communiter.*

II^a Regula. — Communio hebdomadaria permittenda est, imo et consulenda iis, qui graves culpas ex habitu non committunt: attamen illis, si pluribus vitiis levibus laborent, nec ullatenus sint de emendatione solliciti, aliquando utile erit Communionem aliqua hebdomada interdicere, ut scilicet aliqua alacritate ad vitia abiicienda excitentur (6). — S. Lig. n. 149.

III^a Regula. — Communio *frequens*, seu *pluribus* in hebdomada, permitti potest, aut etiam consuli iis fidelibus, qui licet debiles, officia boni christiani servant, tum Deum amare, colere et orare gestiunt, tum orationi mentali, cum possunt, aliquod tempus libenter quotidie tribuunt, nec in culpas deliberatas saepius labuntur. — S. Lig. n. 150. 153.

IV^a Regula. — Communio *quotidiana* concedenda iis est qui carent affectu etiam in culpas leves, malasque cupiditates maiori ex parte superarunt, et ad christianam perfectionem serio tendere conantur. Expedi tamen, si causa subsit, interdum semel, et aliquando etiam pluries in hebdomada Communionem iis subtrahere. — S. Lig. n. 130. — Vide *Casus*, tom. II, n. 13. et seq.

Denique notandum est, auctores frequenti Communioni adversantes, falsissimo principio inniti. Supponunt enim Communionem esse *mercedem virtutis*; at iuxta doctrinam SS. Patrum, Eucharistia *medium est acquirendae virtutis*.

APPENDIX II.

DE COMMUNIONE SPIRITUALI

157. — Communio spiritualis dicitur *pium desiderium Eucharistiae Sacramentum suscipiendi*, cum *realiter suscipi non potest*. Hinc ad eam requiritur 1° *actus Fidei*, quo spiritualiter communicaturus Christum

munione: in quo solidis principiis, et ratione ad communem omnium captum accommodatissima diluuntur sophisticae ratiunculae, quibus et se personae quaedam pusillanimes, et alios quidam pseudo-ascetici a frequenti SS. Eucharistiae participatione detertere solent.

(6) Cave tamen ne fallaris a *principio* quod Auctor quoque paulo post appellat *falsissimum*, quasi nempe Communio debeat haberi ceu *merces virtutis*, cum sit *medium ad virtutem acquirendam*.

vere in Eucharistia praesentem sibi exhibeat; 2° *actus mentis*, quo sibi in animo fingat iam iam ad sacram mensam accedere, et Hostiam de manu Sacerdotis accipere (7); 3° *actus desiderii*, quo exoptet Christum in Sacramento suscipere et eum ipso toto corde uniri. Haec Communio Sanctis valde in deliciis fuit, et commendatur a *Conc. Trid.* sess. 13. c. 8. Haec piis fidelibus valde utilis est. Etenim si Deus praemio afficit pium cuiuscumque virtutis desiderium, quanto magis desiderium ipsummet possidendi! A Confessariis igitur fidelibus suis poenitentibus sedulo insinuanda, et vehementissime commendanda est. Communio spiritualis omni tempore et in omni loco fieri potest, tam mane quam sero. Tempus tamen opportunius est ipsius Missae tempus, quo scilicet Sacerdos communicat; tunc enim cum augustissimum Sacramentum oculis exhibeatur et vividius menti repraesentetur, ardentius corda divino amore inflammabit. — Scavini, etc.

PARS SECUNDA

DE EUCHARISTIA UT SACRIFICIO

158. — Eucharistia non solum *Sacramenti*, sed etiam *Sacrificii* rationem habet. Qua de re Catechismus Romanus *De Euch.* n. 71: *Differunt autem plurimum inter se hae duae rationes. — Sacramentum enim consecratione perficitur: omnis vero Sacrificii vis in eo est, ut offeratur. Quare sacra Hostia dum in pyxide continetur, vel ad aegrotum deferatur, Sacramenti, non Sacrificii rationem habet.*

Deinde etiam, ut Sacramentum est, iis qui divinam Hostiam sumunt meriti causam affert, et omnes illas utilitates, quae supra commemoratae sunt. Ut autem Sacrificium est, non merendi solum sed satis faciendi quoque efficientiam continet: nam ut Christus Dominus in passione sua pro nobis meruit, ac satisfecit, sic qui hoc Sacrificium offerunt, quo no-

(7) Phantastica haec repraesentatio nequaquam necessaria est. Potissima enim pars perutilis huius et suavissimae praxis in eo residet, ut quis in mente volvens tum quae immensam Domini nostri charitatem permoverunt ad hanc caelestem dapem nobis parandam, tum quae ad eundem participationem nos invitant, impelluntque, in ardens prorumpat desiderium hac mensa fruendi, atque eiusmodi affectui cum actibus fidei, humilitatis, amo-

risque insistens, effusissimam Domini Salvatoris benignitatem magna cum fiducia roget, ut illam gratiarum ubertatem, quam praesentia sua animam nostram invisens tribuere consuescit, etiam nunc misericorditer elargiri dignetur. Nam alioqui phantasticae repraesentationes non omnibus faciles accidunt, et si forte languidae sint, languescunt, ac misere arescent illi etiam affectus, in quibus praecipuus imo totus huius pii exercitii fructus residet.

biscum communicat, Dominicae passionis fructus merentur, ac satisfaciunt.

Eucharistia, ut Sacrificium, *Missae* nuncupatur a verbo *mittere*, quia Christus ibi est Hostia a Deo missa; vel iuxta alios quia in fine Sacrificii populus dimittitur, dicente Sacerdote vel Diacono: *Ite Missa est*.

Agendum 1° de natura et virtute Sacrificii Missae; 2° de applicatione sacrificii Missae; 3° de obligatione Missam celebrandi; 4° de tempore et loco celebrationis; 5° de modo celebrandi.

CAPUT I.

DE NATURA ET VIRTUTE SACRIFICII MISSAE

Sacrificium generatim sumptum sic communiter definitur: *Oblatio externa rei sensibilis cum eius destructione vel immutatione, soli Deo facta per legitimum Ministrum in supremi eius domini prote- stationem* (1).

159. **Principia.** — I. Missa est verum novae legis Sacrificium. Est enim oblatio a Christo instituta, in qua mystice maectatur ipse Christus, et offertur ut victima Deo Patri in recognitionem eius supremi domini. Constat etiam ex definitione Ecclesiae in *Trid.* sess. 22. Can. 1: *Si quis dixerit in Missa non offerri Deo verum et proprium Sacrificium, aut quod offerri non sit aliud quam Christum nobis ad manducandum dari, anathema sit.*

II. Sacrificium Missae rationes omnium sacrificiorum antiquae legis perfecte continet. Est enim 1° *Latreuticum*, quatenus specialiter Deo offertur in agnitionem supremi eius domini. — 2° *Eucharisticum*, quatenus Deo offertur in gratiarum actionem pro beneficiis ab eo collatis. — 3° *Propitiatorium* et *satisfactorium* vel *expiatorium*, prout Deo offertur ad obtinendam tum veniam peccatorum, tum remissionem poenae illis debitae. — 4° Denique *impetratorium*, prout Deo offertur ad beneficia ab eo per merita Christi impetranda. Constat ex *Conc. Trid.* sess. 22. Can. 3.

160. — III. Ineruentum Missae Sacrificium idem profecto est ac sacrificium cruentum Crucis, non solum quia eadem victima offertur, sed etiam quia eadem est formalis Sacrificii ratio, per protestationem videlicet supremi domini, quod Deus in vitam mortemque habet. Quocirca Sacrificium Altaris a sacrificio Crucis differt non quidem essentialiter, sed tantum *accidentaliter*, quoad modum scilicet offerendi. — 1° Enim in

(1) Non generica sacrificii ratio, sed specialis holocausti definitio forte hinc traditur. Sed haec ad Theologiam scholasticam melius pertinent.

sacrificio Crucis mors *realis* intercessit; in hoc vero *mystica* tantum. — 2° Illud per se ipsum Redemptor obtulit in ara Crucis; hoc autem offert Sacerdotum ministerio. — 3° Illud fuit meritorium, quia in eo solutum est pretium nostrae redemptionis; per hoc vero merita Christi applicantur.

161. **Quaesita.** — **QUAER.** 1° *In quo consistat essentia Sacrificii Missae?* (2)

Resp. Controvertitur. Probabilius consistit in sola consecratione, quia in sola consecratione inveniuntur omnia requisita ad Sacrificium constituendum, nempe oblatio et mystica victimae destructio seu immolatio. — *Ita communius.* Non pauci tamen tenent, essentiam Sacrificii consistere in consecratione et partialiter in sumptione, quia in consecratione ponitur victima, et in sumptione consumitur. Quam opinionem uti probabilior habuit S. Lig. n. 305.

2° **QUAER.** 2° *Pro quibusnam possit offerri Sacrificium Missae?*

Resp. 1° Certum est posse offerri hoc sacrificium pro omnibus fidelibus vivis et defunctis, etiam pro peccatoribus *non excommunicatis*, sed tantum quoad fructum impetrationis (3). Constat ex *Trident.*

Resp. 2° Probabilius licet Missam celebrare etiam pro excommunicatis toleratis, quia licet Ecclesia nihil ipsis indulgeat, fideles tamen non prohibentur cum illis communicare etiam in divinis, ut in *Tractatu de Censuris* dicetur. Idem etiam de infidelibus tenendum est (4). — S. Lig. n. 309.

(2) Haec parum ad praxim conferunt, nisi forte ubi de praecepto audiendae Missae agatur. Verum cum de his fere probabilia afferantur, vix quendam etiam quoad illud deduci potest.

(3) Hic forte confunditur fructus *impetrationis* cum fructu *propitiationis*, qui in eo residet, quod Deus sacrificio placatus concedit gratiam et donum poenitentiae, et consequenter crimina et peccata etiam ingentia dimittit: manifestum est autem ad hunc percipiendum fructum pro peccatoribus sacrificium offerri.

(4) Benedictus XIV (Const. *In Superiori* 8. Martii 1755. §. 27.) loquens de disciplina Orientalium, qui in sacra liturgia memoriam Regis faciunt, licet sit infidelis, haec habet: *Si quis autem quaereret, qua ratione id tolerari possit, ubi certo constet, Reges illos, pro quibus orant, et quorum commemoratio- nem in liturgia faciunt, infideles esse;*

huic Ven. Card. Bellarminus responderet (uti reipsa respondit...) nequam vetitum esse ex natura rei, ut aiunt Theologi, orare in Missa etiam pro infidelibus; quandoquidem sacrificium crucis pro omnibus oblatum fuit. Et sane D. Thomas in 4. Sent. Dist. 12. q. 2. art. 2. q. 2. ad 4. docet, quod quamvis S. Augustinus in libro de Origine animae scripserit, sacrificium pro iis tantum offerri, qui sunt membra Christi, haec tamen sententia ita accipi debet, ut eos omnes complectatur, qui vel iam Christi membra sunt, vel tales evadere possunt. Quare idem Cardinalis subdit, rem totam ex interdicto Ecclesiae esse dimetiendam. Certum est ex natura rei, si nulla sit prohibitio Ecclesiae, licere offerre pro huiusmodi hominibus (de infidelibus loquitur). Cumque huiusmodi prohibitio exstet quoad excommunicatos, adeoque

Resp. 3° Non licet offerre Sacrificium nomine Ecclesiae pro excommunicatis *vitandis*, quia specialiter prohibitum est *Iure can.*, c. 2. *de sent. excomm.* — Licite autem potest Sacerdos pro iis offerre Missam nomine proprio. — S. Lig. n. 308. — Lacroix, n. 33. — Suarez, etc.

162. — QUAER. 3° *Quotuplex sit fructus Sacrificii Missae?*

Resp. Fructus Missae distinguitur ex duplici capite, nempe ex parte offerentis, et ex parte victimae.

I. *Ex parte offerentis.* Cum duplex sit offerens, Christus nempe et Sacerdos, hinc duplicis generis est fructus Missae ex parte offerentis. Prior provenit ex Christo offerente, et dicitur *ex opere operato*, quia recipitur intuitu meritorum Christi et eius promissionis. Alter provenit ex Sacerdote offerente, quatenus recipitur intuitu meriti et devotionis Sacerdotis celebrantis, et fructus *ex opere operantis* nuncupatur. Inde fit ut Sacrificium oblatum a sancto Sacerdote, quatenus consideratur *ex opere operato*, non prosit magis, quam si ab indigno ministro offerretur; quia Sacrificium, sic spectatum, est opus Christi, et solum a meritis Christi fructus dimanat. Quare hoc sensu recte dici potest, Missam mali Sacerdotis tanti valere, quanti valet Missa boni Sacerdotis. Secus vero dicendum, si attendatur meritum *ex opere operantis*; quo enim dignior est Sacerdos et maiori devotione praeditus, tanto maior Missae fructus evadit.

163. — II. *Ex parte victimae.* Ex hoc capite triplex distinguitur fructus Sacrificii, scilicet generalis, specialis, specialissimus.

1° Fructus *generalis* ille est, qui respondet Sacrificio, quatenus est opus positum a Sacerdote, prouti operatur nomine totius Ecclesiae. Et omnes quidem Fideles, quamvis Sacerdos de eis non cogitet, hunc fructum percipiunt; sed ipsis tribuitur per modum *impetrationis* tantum (5),

quoad haereticos et schismaticos, non vero quoad infideles, qui excommunicatione non ligantur; hoc satis esse ait, ut de his commemoratio fieri possit in Missa, atque etiam pro his sacrificium offerri iuxta manifestam hac de re traditionem, et Constitutionem Apostolicam. Sed quaeret aliquis, utrum, si Rex infidelis est, ut in Graecia, ubi Turca dominatur, et in India, et in Lapponia, et apud Sinas, ubi ethnici regnant, liceat sacerdotibus, qui ibi sunt, expresse offerre pro Rege. Respondeo: Existimo licere, modo Rex ille non sit excommunicatus, ut sunt Reges haeretici, sed paganus sive ethnicus. Nam haec tra-

ditio, immo et Constitutio, apostolica est, ut paulo ante ostendimus. Neque exstat, quod sciam, ulla Ecclesiae manifesta prohibitio. Ad haec non inutiliter subiiciendus occurrit textus Tertulliani ad Scapulam cap. 2, ubi sic legitur: Sacrificamus pro salute Imperatoris, sed Deo nostro et ipsius, sed quomodo praecepit Deus, pura prece; non enim eget Deus, eonditor universitatis, honoris aut sanguinis alienius. Verum relictis in sua probabilitate huiusmodi assertionibus, etc. Huc usque Benedictus XIV.

(5) Haec quoque *impetrationem* sic intellige, ut etiam propitiationem completatur.

non vero, ut videtur, per modum *satisfactionis*, quia ex millenis Sacrificiis, quae quotidie offeruntur, quivis iustus, etiam insecius, immensae poenae remissionem consequeretur, quod incredibile apparet. — De fructu hoc generali, abundantiori seu specialiori modo participant adstantes Sacrificio, et a fortiori ad illud cooperantes, v. gr. Sacerdoti inservientes, etc. Iste autem fructus, utpote *ex opere operantis*, eo uberius est, quo maior est devotio et sanctitas assistentium et cooperantium. Hinc licet plures Missam audiant, vel ei ministrent, quisque totum fructum suae devotioni proportionatum percipiet, haud secus ac si solus esset audiens vel ministrans.

2° Fructus *specialis* est ille, qui advenit ei vel illis quibus Sacerdos specialiter Sacrificium applicat. Hi *ex opere operato* participant de Sacrificio, ut est *impetratorium*, et *propitiatorium*; imo etiam, modo nihil obstat, ut est *satisfactorium*.

3° Fructus *specialissimus* ille est, qui obvenit Sacerdoti offerenti, quatenus est persona privata offerens. Si enim cooperatores quilibet e Sacrificio suum percipiunt fructum omnino specialem, multo magis hunc percipere debet Sacerdos, qui sacrificat. An vero hunc fructum applicare aliis Sacerdos possit, incertum est (6). — S. Lig. n. 312.

164. — QUAER. 4° *An valor Sacrificii Missae sit infinitus?*

Resp. 1° Est certe *infinitus*, si spectetur *in se*, seu in re oblata et in excellentia dignitatis Christi offerentis. Ipse enim Christus in hoc Sacrificio est simul victima et principalis offerens. Quare Missa est oblatio victimae infiniti pretii facta a Christo primario offerente, qui meritum habet infinitum.

Resp. 2° Non potest esse *infinitus* quoad applicationem singulis hominibus factam, seu quoad effectum aut fructum. Ratio est, quia creaturae percipiendi infinitum fructum non sunt capaces; potest autem applicatio esse maior vel minor, prout dispositio seu capacitas illius, cui applicatur, maior vel minor extiterit.

Controvertitur autem, utrum applicatio fructus Sacrificii sit ad certum gradum restricta, vel fiat *indefinite* iuxta capacitatem illorum, pro quibus offertur.

1^a SENTENTIA multo *probabilior* contendit, applicationem fieri *indefinite* iuxta capacitatem fidelium, pro quibus offertur. Et haec est sententia hodie communissime recepta, ait S. Lig. n. 312. Ratio est, quia valor Sacrificii est in se infinitus: unde per se potest applicari innumeris ho-

(6) Illud tamen certum est, non posse sacerdotem fructum hunc specialissimum ita alteri applicare, ut aliud hinc stipen-

dium recipiat; quod tamen intellige, nisi hoc ipsum cum consensu dantis aliud stipendium fiat.

minibus, quin exhauriri possit. Ergo si Sacrificium offeratur pro 100 vel 1000, singuli tantum percipient fructum, quantum perciperet unicus ille, pro quo solo offerretur (7).

II^a SENTENTIA tenet, fructum Missae ad certum gradum esse restrictum. Ratio affertur, quia licet Missa in se et quoad sufficientiam sit infiniti valoris, tamen effectus est limitatus et restrictus in certa quantitate ex voluntate Christi, qui hoc Sacrificium instituit, ut *ex opere operato* certum effectum, sive certum satisfactionis gradum produceret, independentem ab hominum dispositione. Attamen huius sententiae patroni concedunt, posse hunc gradum fructus augeri *ex opere operantis*, id est iuxta maiorem devotionem offerentis Sacerdotis et personae, pro qua offertur (8). Cae-

(7) Quamvis ex communissima hac recentiorum sententia sacerdos unum idemque sacrificium pro pluribus applicare possit, non tamen fas ipsi est plura recipere stipendia. Id enim Ecclesiae decretis est interdictum; et rationem S. Alphonsus (lib. 6. n. 312.) addit, quia stipendium datur pro ministri sustentatione: quoties itaque ministro sua tribuitur sustentatio, deficit titulus, cur aliud stipendium recipiat. Immo (ut recte monet idem S. Alphonsus) cum et oppositae sententiae aliqua, extrinseca saltem, non desit probabilitas; sacerdos, qui stipendium ab uno accipit, idem sacrificium applicare pro aliis nisi sub conditione non deberet, dummodo scilicet nihil conferenti stipendium detrahatur. Huius tamen conditionis appositio, quam tutioris cautelae causa S. Alphonsus suggerit, impedire nequaquam potest aut debet, quominus sacerdos pro aliis quoque idem sacrificium applicet, quin et per eiusdem sacrificii applicationem alteri cuiuspiam obligationi, quam *aliter ac per acceptum stipendium*, ac proinde *alio quam iustitiae titulo* contraxerit, satisfacere possit. Qua de re Card. De Lugo (*De Euch. disp. 49. n. 249.*) ista habet: *Non apparet, cur sacerdos non satisfaceret suo debito, conformando se cum illa opinione, quam adversarii fatentur esse probabilem: sicut qui promisit ieiunium satisfaceret ieiunando*

tali vel tali modo, etiamsi esset sub opinione, an illud esset ieiunium, dum tamen probabile esset, quod erat ieiunium. Ergo qui promisit (ex liberalitate) *sacrum applicare pro aliquo, satisfaciet applicando applicatione probabili.* Nimirum cum alibi (vol. 1. n. 80.) eum communissima DD. sententia praestitutum sit, eum, qui probabiliter alicui satisfacit obligationi, quae non sit e iustitia aequalitatem exigente, ita ab obligatione liberari, ut ad nihil ulterius teneatur; nunc autem longe probabilior, et communissima recepta sit sententia, idem sacrificium etiam pro aliis praeter offerentem stipendium aequale valere; ratio patet, cur Card. De Lugo obligationi sacrificii alio, quam iustitiae, titulo v. gr. ex gratuita ac liberali promissione, ac porro ex mera fidelitate debiti, posse hoc pacto satisfieri dixerit. Vid. et not. seq.

(8) Insuper isti DD. etiam concedunt, diversos sacrificii fructus, *Latreuticum* nempe, *Eucharisticum*, *Impetratorium*, et *Satisfactorium* valide a celebrante dividi, seu diversis applicari posse. Et id quidem etiam *licite* fieri docent in Missa libera, seu quam celebrans pro nemine in particulari tenetur offerre.

In Missa autem, quae ex sola fidelitate et liberali promissione debeat, divisionem illam putant omnino licitam, si sacrificium Missae fuit liberaliter promissum

terum eiusmodi restrictionem factam a Christo fuisse, isti gratuito prorsus affirmant.

165. — QUAER. 5° *An Missa prosit defunctis ex infallibili promissione Christi?*

Resp. Affirm. Etenim Missa utiliter offertur pro defunctis, ut constat ex *Trid.* sess. 22. c. 2. et Can. 3. Porro id fieri nequit, nisi ex Christi promissione, quae perhibetur *Matth. 26. 28: Hic est Sanguis meus... qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum.* Constat etiam ex verbis formae in Ordinis collatione: *Accipe potestatem offerre Sacrificium Deo, Missasque celebrare tam pro vivis quam pro defunctis, in nomine Domini, Amen.* — Attamen poena temporalis non remittitur defunctis certa lege, sed solum per modum suffragii iis prodest, prout Deo placuerit illud acceptare. — Vide Perrone, tom. 8. n. 282.

QUAER. 6° *An Missa de Requiem magis prosit defunctis, quam Missa de Sanctis?*

Resp. Neg. quoad substantiam, seu *ex parte Sacrificii*; quoad accidentalitatem utique, seu *ex parte orationum*, quarum defectum devotio supplere potest. — S. Lig. n. 309., post S. Thomam, *Suppl. q. 71. art. 9.*

Notandum hic Missam *de Requiem* et *in nigris* applicari posse pro vivo; modo qui eleemosynam tribuit, expresse oppositum non declaraverit. — *S. C. Rit.* 29 Nov. 1856.

CAPUT II.

DE APPLICATIONE SACRIFICII MISSAE

Applicatio Sacrificii Missae est intentio, qua Sacerdos vult, ut Sacrificii fructus in utilitatem certae personae cedat.

166. **Principia.** — I. Ut pars fructus *generalis* percipiatur, necessaria non est Sacerdotis applicatio; sed sufficit, ut ipse velit celebrare

diversis ad diversos fines. Ratio, quia liberalis promissio est ita interpretanda, ut sit promittenti quam minime onerosa; ut dicitur L. 99, *Quidquid adstringendae*, ff. *De Verb. oblig.*

Denique in Missa debita ex sola obedientia, seu mandato Superioris, aut statuto Ordinis, licet dividere fructus, qui non tendunt directe ad finem praescriptum. Ratio, quia obligatio legis vel praecepti non est extendenda ultra finem legis iuxta communem DD. sententiam ex *Cap. Intelligentia De Verb. Signif.* Unde quando Superior aut statutum Ordinis

Missam praecise praescribit in honorem SS. Trinitatis, aut alicuius Sancti, aut in gratiarum actionem, fructus satisfactorius et in ultimo casu etiam inpetratorius potest a sacerdote pro altero applicari liberaliter, ut docent Gobat et Sporer cum aliis ex auctoritate S. Francisci Borgiae, qui cum esset Generalis Praepositus Societatis Iesu, rescripsit ann. 1564 suis subditis in haec verba: *Quando Superiores iniungunt Missas pro aliis, quam pro defunctis, clarum est, applicationem ad liberandam animam liberam sacerdoti manere.*